

ØKOMUSEUM GRENSELAND • EKOMUSEUM GRÄNSLAND

Föreningen Ekomuseum Gränsland Verksamhetsåret 2024

Galärvägen – Galejmyrarna. Nyoppusset skiltstativ och nytt informationskilt.
Foto: Svein Norheim

Foreningen Økomuseum Grenseland Virksomhetsåret 2024

Økomuseum Grenseland / Ekomuseum Gränsland
Svein Norheim, Festningsstredet 4, NO-1767 Halden.
Telefon +47 47377717 (mobil) E-post: sveinor@halden.net
Bankgiro: Sparsbanken Tanum: 5966-0662 • 8351-9,3 013 369-8 • Berg Sparebank: 1105.29.88200

Årsmøtet 2024

Årsmøtet 2024 ble holdt i Havstensund Folkets Hus 17. mars.

Stämman bevisas av 24 personer På stämman finns representanter för Föreningen Norden Halden, Skee Hembygdsförening, Rävmarkens Byalag, Historielaget Haldens Minder, revisorer, valberedningen och styrelseledamöter
Årsberetning, regnskap og budsjett ble vedtatt, og valgkomiteens forslag ble enstemmig vedtatt.

Styret

Styret har under virksomhetsåret 2024 hatt følgende sammensetning:

Svein Norheim, Halden, leder/ordförande
Thomas Marthinsson, Tanum, nestleder
Tore Collett-Moen, Halden, kasserer
Hans-Inge Sältenberg, Strömstad, sekretær
Karl-Erik Andreasson, Tanum, styremedlem
Gertrud Axelsson, Tanum, styremedlem
Johnny Kitterød, Halden, styremedlem

Revisorer:

Bjørn Roald Larsen, Halden
Patrik Högfelt, Dals Ed

Revisorsuppleanter:

Jens Bakke, Halden
Berit Karlsson, Bullaren, Tanum

Valgkomiteen:

Inger Blomsnes; Halden
Folke Andersson; Tanum
Kari Stenbock; Halden

Styremøter

Styret har i 2024 hatt syv styremøter:

- 30. januar; Hantverkshuset, Östad
- 22. februar; Konservativen, Halden
- 16. april; Hantverkshuset, Östad
- 21. mai; Lagmansbacken 4, Sannäs
- 3. september; Konservativen, Halden
- 15. oktober; Konservativen, Halden
- 9. desember; Sälten, Strömstad

Arbeidsprogram 2024-2026

Nytt treårig arbeidsprogram 2024-2026 ble utarbeidet og vedtatt høsten 2023, og ligger til grunn for virksomheten i 2024.

Oppfølging av arbeidsprogrammet

1. Vedlikehold av besøksmål: Målsetting vedlikeholde 5 skilt/stativer pr. år.

Galärvägen: I 2024 har vi hatt fokus på å vedlikeholde og fornye Galärvägen. Dette arbeidet har foregått over flere år, og nå nærmer vi oss målet – Galärvägen som skal møte besøkende med fine informasjonsskilt og velstelte besøksmål. Det siste kan være en utfordring da vi er avhengig av diverse grunneiere med ulike interesser.

I arbeidet ligger delvis nye skiltstativer/oppussinga av eksisterende skiltstativer og nye informasjonsskilt. I 2024 har **Galejemyrorna, Leijret v/Älgsjön og Hällesmörksviken** fått nye informasjonsskilt. Oppussing av skiltstativer gjenstår for Hällesmörksviken og Färingens nordspets, og nytt skiltstativ for Dödmansstenen.

Det er ønskelig å lage et nytt skilt som viser alle besøksstedene langs Galärvägen. Dette vil bli plassert på baksiden av stativet på Kärleksudden i Strömstad der Galärvägen starter med informasjon. Dessuten ønskes et informasjonsskilt for kampene på Iddefjorden (Hällesmörksviken).

Det er montert noen såkalte pilstolper. Det er en utfordring å få skiltet tydelig langs Galärvägen slik at interesserte finner fram!

Galärvägen – Leijret ved Älgsjön. Nytt skiltstativ og informasjonsskilt er satt opp. Plassen har en liten parkeringsplass, og det er kort vei ned til den vakre Älgsjön der Karl XII's galärer ble rodd over. Foto: Svein Norheim.

Färingsstugan på Färingsön i sjøen Färingen. Ett av besøksstedene på Galärvägen var opprinnelig Färnön i Färingen. Denne plassen er ikke mulig å komme til annet enn med båt. I samråd med Friluftsrådet får vi i stedet sette opp informasjonsskilt på båthuset som vi ser til venstre i bildet. Hans-Inge Sältenberg inspiserer. Foto: Svein Norheim

Hogdal: En av veiviserne i Hogdal-Dynekilen er pusset opp og montert på nytt.

*Veiviseren ved «De bratte backarna i Hogdal»
Foto: Svein Norheim.*

Datagrunnlaget for informasjonsskiltene: Det er i 2024 fortsatt arbeidet med å rekonstruere datagrunnlaget for skiltene på svensk side. Dette arbeidet er utført av Lennart Karlsson som også opprinnelig utformet skiltene. Alle de opprinnelige informasjonsskiltene for **Galärvägen, Blomsholm/Catharinaskogen, Dårkilds högar, Hogdal, Dynekilen, Rävmarken, Snarsmon, Svinesund og Vassbotten-Holtet** har vi nå nytt datagrunnlag for.

På norsk side er det den samme problematikken. Der har vi akkurat startet på arbeidet. Det er laget nye informasjonsskilt for **Elgåfossen og Kirkebøen** foruten skilt for **flyktningeruter fra 2. verdenskrig**. Disse blir plassert ut i 2025.

Bullarens Hembygdsförening v/Thomas Marthinsson har stelt området ved besøksplassene på Snarsmon og Vilhelms stuga. Det er Länsstyrelsen som har ansvar for dette.

Vedlikeholdsavtaler:

Vi melder inn til vertskommunene innen utgangen av mars måned vedlikeholdsbehov for besøksmål i den enkelte kommune. Kommunene har ansvar for å melde tilbake om dette er realistiske mål økonomisk sett da det er kommunene som skal bekoste dette arbeidet.

I avtalene med vertskommunene (treårs-perioder) har vi satt opp ønsker for eventuelle nye besøksmål.

Ekomuseum Gränsland har avtaler med Bullarens Hembygdsförening og Idd og Enningdalen Historielag om vedlikehold av besøksmålene i henholdsvis Bullaren og Idd.

Dugnader:

Det er avholdt flere dugnader for å ruste opp besøksmålene:

Krokstrand

Monolittbruddet

Galärvägen – Dödmansstenen, Galjemyrarna, Leijret og Hällesmörksviken

*I juni 2024 ble det satt opp nye informasjonsskilt og stativer i Magnusgårdens stenbrott i Krokstrand. Thomas Marthinsson, Johnny Kitterød og Hans-Inge Sältenberg gjør jobben!
Foto: Svein Norheim.*

16. oktober 2024 var det befaring til Hjerténs vaktstuga ved den gamle veien mellom Berby og Krokstrand. Bo-Inge Hjertén bygde opp vaktstugan fra beredskapstiden/andre verdenskrig der faren hans hadde tjenestegjort. Ekomuseum Gränsland har fått henvendelse fra Strömstads kommun om dette er noe vi bør engasjere oss i. Hans -Inge Sältenberg vurdere bygningen.
Foto: Svein Norheim.

21. oktober var det montering av nytt skilt på Galejemyrarna og Hällesmørksviken – begge plasser på Gälärvägen. Tore Collett-Moen og Hans-Inge Sältenberg foretar montering av skilt. Foto: Svein Norheim.

Skiltstativer – utstyr

Vi har nå et visst lager av utstyr til informasjonsskiltene. Selve skiltstativene lages etter behov.

2. *Utvikle nye besøksmål: Utvikle fire nye besøksmål i perioden.*

I 2024 har det IKKE blitt etablert nye besøksmål. Vi har varslet vertskommunene om mulighet til å utvikle nye besøksmål i de enkelte kommunene.

Halden kommune: Tista-stien – en vandring i industrihistorien, Maskinstenhuggeriet i Nokkedalen og Liholtbanen (jernbanetrasé for stenindustrien). Halden kommune har fått finansiert opparbeidelse av Tista-stien (ca 5 mill. NOK). De to andre prosjektene er satt dette på vent pga. dårlig økonomi.

Tistafossen – den ‘moderne’ industriens vugge i Norge. Elva Tista er livsnerven i Haldens utvikling. Tista-stien blir en vandring i industrihistorien. Foto: Svein Norheim.

Strömstads kommun: Hiertas skans og Korpeberget. Kommunen er positiv til planene.

Hiertas skans, Strömstad. Kruttkjelleren i ett av forsvarsverkene som Karl XII bygde opp rundt staden. Foto: Bo Magnusson.

Dals Eds kommun: Sågbruksudden og Klevmarken. Kommunen er positiv til planene.

Tanums kommun: Olsborg, Patronvägen, Bufjället. Kommunen har ikke respondert på dette. Kommunen har laget en ny avtale der dette ikke inngår og som gjelder for ett år om gangen.

Holkekärrsnäs skans: I de treårsavtalene vi til nå har hatt med vertskommunene skal endringer av besøksmål (nedleggelse eller opprettelse av nye) godkjennes av begge parter. Tanums kommun har ensidig sagt opp avtalen med grunneieren (markägaren) på Holkekärrsnäs skans. Dette er etter Ekomuseum Gränslands mening ikke i henhold til avtalen. Det har vært holdt flere møter med kommunen der også grunneier har vært med. Vedtaket i Tanums kommun har vært gjort politisk.

Styret vil fortsatt arbeide videre med denne saken.

Holkekärrsnäs skans. Foto: Svein Norheim.

Fagerholt Monumenthuggeri er nedlagt da grunneier ville bruke området til egen virksomhet. Vi har i lengre tid prøvd å finne løsning, men det viste seg ikke å være vilje til det.

Det er lagt ned mye arbeid i å få reddet det tekniske utstyret som står på Fagerholt. Vi søkte Sparebankstiftelsen Halden om midler til flytting av kompressor, wiresaga (Norges eldste) og den store krana. Vi fikk bevilget NOK 400 000,- fra Sparebankstiftelsen Halden til dette arbeidet.

Kompressoren ble flyttet i 2023 ved hjelp av Nordic Crane, og den ble plassert i kompressorhuset som Idd og Enningdalen Historielag satte i stand på Skriverøa.

*Maskinen er en Ingersoll-Rand Compressor fra 1948.
Foto: Svein Norheim.*

Kompressorhuset er åpent hele året for besøk! Wiresaga er tatt ut av den opprinnelige bygningen på Fagerholt. Den står lagret utendørs i påvente av et sted å oppbevare den. Krana er det foreløpig ikke gjort noe med. Det er en utfordring å finne plass til wiresaga og krana!

Til venstre wiresaga på Fagerholt. Til høyre den opprinnelige bygningen for wiresaga. Vi skimter krana til venstre i bildet. Foto: Svein Norheim.

Besøkstellere

Vi har kjøpt inn fire besøksteller. Nå er disse montert to steder:

Besøkstellere				
	Älgfallet -24	Snarsmon -24	Älgfallet -23	Snarsmon -23
Januari	417	293	-	-
Februari	625	119	-	-
Mars	1012	27	-	-
April	1208	57	-	-
Maj	2076	104	-	-
Juni	2732	89	2581	-
Juli	6271	117	5338	83
Augusti	4706	149	4553	136
September	1847	47	1584	92
Oktober	1152	31	940	32
November	471	17	395	31
December	75*	5	179	20
TOTALT	22592	1055	15570	394

*Avlest 10. desember.

Monolittbruddet som siden høsten 2021 er en del av Økomuseum Grenselands besøksmålsportefølje, har godt besøk (ved opptelling i gjestebok: ca. 5000 pr. år) og er ett av de bedre besøkte attraksjoner i Halden kommune.

Høsten 2024 ble det montert besøksteller i Monolittbruddet. Tore Collett-Moen monterer. Foto: Svein Norheim.

Det ble satt opp besøkstellere i Monolittbruddet høsten 2024. Men disse fungere ikke som de skal, men blir justert så snart vær og føreforhold tillater det.

Svinesund er en stor attraksjon med sine flotte panoramautsikter kombinert med en spennende historie. Gamle Svinesundsbro er fredet av Riksantikvarieämbetet i Sverige og Riksantikvaren i Norge i 2005. Svinesundskommittén har satt søkelyset på Svinesundsområdet og arbeider med et prosjekt som skal utrede utviklingsmuligheter for området både på svensk og norsk side av den gamle brua. Det ble søkt om et Interreg-prosjekt høsten 2023. Prosjektet er innvilget. Ekomuseum Gränsland deltar som konsulenter.

3. *Formidling:*

Vandringer/turer

- **Søndag 17. mars.** Årsmøtet: Havstensund Folkets Hus kl. 1200.
Etter årsmøtet: Foredrag Kristina Bengtsson: «Om Kungsvägen gjennom Norra Bohuslän».
- **Søndag 28. april:** Vandring i Bohuslän; Dynekilen-Hogdal.
- **Søndag 26. mai:** Vandring til «Helegdomen på Bufjället».
- **Søndag 8. september:** Båttur m/MS Tista; Stenindustrien og Iddefjorden.
- **Søndag 6. oktober:** Vandring: Bäckefors järnbruk.

‘Helegdomen på Bufjället’ i Bullaren. Det er tre slike konstruksjoner i området. Den gamle ‘Patronvägen’ går igjennom området. Foto: Svein Norheim.

Vandring på Bäckefors Järnbruk. Her passerer 'Anckarsmedjan'. Foto: Svein Norheim.

Foredrag

- Aremark Historielag; «**Svenskekrigene og Aremark. 1600-1814**»; Aremark Bibliotek; 10. april. S. Norheim
- «**Iddefjorden i krig og fred**»; Fredrikshalds Kystlag, Søndre sjøbod, Halden; 8. mai. S. Norheim.
- **Berby** – vandring med Fredriksten Rotary; 22. mai. S. Norheim.
- TTIF-seniorer, Orntjernhytta; **Haldenvassdraget**; 5. september. S. Norheim.
- Akershus fylkeskommune; Skedsmo; **Dokumentasjon taternes kulturminner**; 23. oktober. S. Norheim.
- Idefjordens församling; Näsing kyrka: «**Monolittens historie**»; 10. november. S. Norheim.

Arrangement:

- **Bullarebygdens arrangement «Kul på hjul»**, 4. mai. Ett av stoppene var rasteplassen på Elgåfossen. Der stilte vi med telt og en presentasjon av noen av våre besøksmål, og solgte publikasjoner.
- **Innvielse av Kompressorhuset på Skriverøa i regi av Idd og Enningdalen Historielag**; 12. juni. Kompressoren fra Fagerholt står nå montert i dette kompressorhuset.
- **Idd og Enningdalens historielags Sensommerstevne** på Gamle Prestebakke, 31. august-1. september. Vi stilte med en utstilling av noen av våre besøksmål og solgte publikasjoner.

4. Hjemmeside og Facebook-side:

Hjemmeside og Facebookside vedlikeholdes, og det legges med ujevne mellomrom ut innlegg.

Nettbutikken har et stort utvalg av lokalhistorisk litteratur og litteratur knyttet til kulturminnebevaring. Nytt er at nå har også foreningen eget Swish-nummer slik at det blir lettere å handle på kryss av grensa.

Swish: 123-000 04 48

Vipps: 525 150

www.ekomuseum-gransland.org / www.okomuseum-grenseland.org

<https://www.facebook.com/SmaaveienesKulturminner>

5. Publikasjoner:

Publikasjonen som skal omhandle kulturminner i grenseområdet knyttet til Karl XII. Det er inngått avtale med designer og prosessen vil pågå utover våren. Clara Lachmanns fond har godkjent bruken av de bevilgede midlene (SEK 30 000,-). Likeledes har vi fått bevilget midler fra Länsstyrelsen Västra Götaland (SEK 25 000,-), og fra Sparebankstiftelsen Halden.(NOK 50 000,-) til publikasjonen.

6. Taterne/romanifolket/resandefolket:

Ekomuseum Gränsland har nå fire besøksmål knyttet til denne nasjonale minoriteten (nasjonal minoritet både i Sverige og Norge).

Snarsmon i Bullaren, Skojareberget i Dals Ed, Vilhelms stuga som ligger midt på riksgrensa mellom Tanum og Halden og Vilhelmsnaret i Enningdalen, Halden.

Leder er engasjert i et arbeid med Taternes Landsforening med registrering og dokumentasjon av kulturminner knyttet til taterne i Norge.

Liggesletter i Nedre Eiker (Drammen) er dokumentert og det arbeides med informasjonsskilter for 7-8 kulturminner i dette området. Arbeidet har også utløst en enklere arkeologisk undersøkelse i samarbeid med Viken fylkeskommune og Drammen kommune.

Det er også innledet samarbeid med Akershus fylkeskommune, Eidsvoll kommune og Ullensaker kommune om registrering og dokumentasjon av taternes kulturminner. Det har vært diverse befaringer i Akershus.

Dette arbeidet med å registrere og dokumentere taternes kulturminner vil føre til at utvalgte plasser vil bli foreslått fredet, andre plasser vil bli foreslått vernet i de kommunale planarbeidene.

På taternes/resandefolkets dag 29. september kom det et gledens budskap på svenske medier – **Snarsmon og Skojareberget fornminnesförklaras!** På norsk vil det si det samme som fredning. Vi tar her med nyhetsoppslaget i SVT Nyheter Väst:

Resandefolkets boplatser fornlämningsförklaras i Dals-Ed och Tanum

Publicerad 29 september 2024

Två av resandefolkets tidigare boplatser i Tanum och Dals-Ed har nu fornlämningsförklarats av länsstyrelsen. Under söndagen firades de nya fornminnena på resandefolkets högtidsdag.

Boplatserna Snarsmon i Tanums kommun och Skojareberget i Dals-Eds kommun var aktiva under 1800-talet och fram till tidigt 1900-tal. Under 2024 har Länsstyrelsen utrett om lämningarna efter resandebosättningarna ska klassas som fornlämningar, och enligt

utredningen utgör de ”på ett konkret sätt materiella spår av ett strukturellt utanförskap ända fram till 1900-talet”.

På fredagen beslutade länsstyrelsen att boplatserna ska fornlämningsförklaras.

– Det här bidrar ju till minoritetspolitiken och att det är en stor grupp människor som egentligen inte funnits med i vårt kulturarv, säger Mats Herklint, länsantikvarie för kulturmiljöenheten på länsstyrelsen.

Snarsmon med en av de titalls husgrundene som er registrert i området.

Foto: Svein Norheim.

”Behöver ta itu med historien”

Resandefolkets historia i Sverige har präglats av utanförskap, vilket inte minst kan ses på de nya fornminnena där boplatserna är placerade långt ifrån övriga civilisationen.

– Man behöver nog ta itu med historien och börja erkänna de övergrepp och kränkningar som alla romer, olika romska grupper i Sverige, har fått erfara, säger Soraya Post, tidigare Europaparlamentariker för Fi och numera ledamot för romska rådet i Göteborg.

År 2000 erkändes resandefolket som den största och äldsta gruppen i minoriteten romer och är därmed en nationell minoritet i Sverige.

Arkeologiska fynd

Frågan om att utreda platsen i Tanums kommun väcktes av Bohusläns museum redan 2014. Fornlämningen består av 12 husgrunder där familjer från resandefolket levde mellan 1860 och 1907.

Under flera år gjorde museet arkeologiska utgrävningar på platsen. Då dokumenterades både föremål och de sätt på vilka husen var byggda. Bland annat hittades personliga saker, bruksföremål, redskap och verktyg.

I Dals-Ed består fornminnet av ett 20-tal hus på utmarken till Västra Hökesäter. På platsen uppskattas det ha bott familjer från

resandefolket mellom 1825 till omkring 1910. De försörjde sig på hantverk och handel som bedrevs både i Sverige och Norge, enligt utredningen.

Fra innvielsen av besøksmål 'Skojareberget', Dals Ed i 2012. Fylkesordfører i Østfold Ole Haabet og ordfører Martin Carling i Dals Eds kommun sto for innvielsen.. Foto: Svein Norheim.

7. Utstilling:

Ingen utstillingsaktivitet i 2024 når unntas bilder over besøksmål på arrangementene «Kul på hjul» på Elgåfossen og Sensommerstevnet på Gamle Prestebakke.

Vertskommunene – nye samarbeidsavtaler

Samarbeidsavtalen definerer hvilket ansvarsområde vertskommunene har og hva som er Økomuseum Grenslands ansvar. Vertskommunene er: Dals Ed, Tanum, Strömstad og Halden.

Kommunene har ansvaret for vedlikehold og for å bære kostnader ved opparbeidelse av nye omforente besøksmål. Økomuseum Grensland har ansvar for å planlegge og gjennomføre vedlikeholdet av eksisterende besøksmål (ønsker om tiltak skal meldes vertskommunene i løpet av mars måned hvert år). Økomuseum Grensland har også ansvaret for å utvikle nye besøksmål, og disse skal være godkjent av den enkelte vertskommune.

Foruten bevilgning av driftsmidler fra vertskommunene har vi også fått bevilgninger fra Länsstyrelsen Västra Götaland. Viken fylkeskommune ble oppløst 1. januar 2024, og dermed er vi tilbake til Østfold fylkeskommune. Den nye fylkeskommunen startet med svært presset økonomi, og det ble ingen bevilgninger for 2024.

Samarbeidsavtaler 2024-2026: Forsommeren 2023 presenterte vi forslaget til nye samarbeidsavtaler 2024-2026 med vertskommunene sammen med det nye arbeidsprogrammet for samme periode.

- **Strömstads kommun** reagerte raskt og foreslo å slå sammen den årlige bevilgningen til drift med en fast sum for vedlikehold av besøksmålene i kommunen – totalt SEK 50 000,-. Avtalen er undertegnet.

- **Tanums kommun** har ønske om å fri seg fra ansvaret for vedlikeholdet av Holkekærnsnäs skans, men fortsatt vil de bevilge driftsmidler. Ekomuseum Gränsland har tilbudt seg å vedlikeholde besøksmålet mot en kompensasjon for brukt tid til timesats for frivillig arbeid (tilsvarende for norsk side). Det viste seg at Tanums kommun allerede før vi ble underrettet, hadde sagt opp avtalen med grunneier (gjeldende fra 1. januar 2024). Vi er i prosess med Tanums kommun om saken.
- **Dals Eds kommun** har undertegnet avtalen.
- **Halden kommune** har grunnet presset økonomi nølt med å undertegne avtalen. Vi har gitt innspill om det viktige samarbeidet mellom kommunene som Økomuseum Gränsland utgjør, og viktigheten av det arbeidet vi gjør med å synliggjøre den felles kulturhistorien i grenseregionen. Etter hvert fikk vi beskjed om at kommunen opprettholder allerede inngåtte avtaler.

Prosjekter:

➤ **Föreningen Granitkusten:** <https://www.granitkusten.com/>

Prosjektet Granitkusten ble i løpet av året omorganisert som en forening.

Foreningen skal:

Dokumentera, informera, initiera och stödja aktiviteter samt sprida kunskapen om den bohuslänska graniten i konst, natur och kulturarv.

Økomuseum Gränsland er medlem av Föreningen Granitkusten.

Se hjemmeside: www.granitkusten.com

Berättarbänkar/Informasjonsskilt:

Ekomuseum Gränsland har deltatt på innvielser av fler berättarbänkar i Bohuslän i regi av Granitkusten:

- LYSEKIL; 31. mai. Stranden ved Vikarvets Museum mot Stånghuvud
- SIBIRIEN i HEESTRAND, TANUM; 7. september
- HÄLLEVADSHOLM og HUNNEBOSTRAND; 28. september
- KROKSTRAND; 16. november

Sibirien i Heestrand ble innviet 7. september – og deretter Udden i Hällevadsholm 28. september. Foto: Svein Norheim.

➤ «Bærekraftig stedsutvikling – Gamle Svinesundsbrua»

Etter en forstudie 2023, ble det innvilget Interreg-midler til et fullskala Interreg-prosjekt i regi av Svinesundskommittén og Halden kommune.

Gamle Svinesundsbrua sett fra norsk side. Til 75-årsjubileet 2021 ble vegetasjonen ryddet både på svensk og norsk side slik at brua kunne ses i all sin prakt. Foto: Svein Norheim.

Ekomuseum Gränsland er ikke med i det videre prosjektarbeidet, men vil bistå etter behov og forespørsel fra prosjektet.

Svinesund 1790-tallet. Kobberstikk stukket av Haas etter maleri av CA Lorentzen.

➤ **Taternes Landsforening – registrering og dokumentasjon av taternes kulturminner.**

Svein Norheim deltar i arbeidet. (se kapittel Arbeidsprogram pkt. 6).

Kontaktmøte mellom Ekomuseer i Sverige (og Norge)

Ekomuseum Bergslagen inviterte høsten 2024 til et digitalt møte med ekomuseer i Sverige. De som var invitert til møtet var:

- Ekomuseum Gränsland
- Emåns Ekomuseum
- Ekomuseum nedre Äträdalen
- Kulturvägen Ekomuseum Västergötland
- Ekomuseum Husbyringen
- Ekomuseum historisk skogsexport från Kalix älvdal, via Kalix kommun
- Ekomuseum Bergslagen

Første gang det ble holdt et møte for den gruppa var høsten 2023. Ekomuseum Gränsland var forhindret til å delta i møtet i 2024.

Bidragsgivere - økonomi

Følgende bidrar med årlig økonomisk støtte:

Driftsmidler:

Dals-Eds kommun (6 000)
Tanums kommun (15 000)
Strömstads kommun (25 000) + (25 000 til vedlikehold)
Halden kommune (40 000)

Vedlikehold av besøksmål

Strömstads kommun og Halden kommune har bidratt økonomisk til vedlikeholdsarbeid og fornyelse – henholdsvis SEK 25 000 og NOK 13 904,65.

Prosjektmidler:

- Länsstyrelsen Västra Götaland: SEK 25 000 / år for 2025-26.
- Sparebankstiften Halden har bevilget NOK 50 000 til publikasjon om Kari XII (utbetales når prosjektet er ferdigstilt).
- Sparebankstiftelsen Halden har bevilget NOK 400 000,- til flytting av teknisk utstyr fra Fagerholt Monumenthuggeri (utbetales stykkevis når større utgifter påløper). Utgifter for flytting av kompressoren til Kompressorhuset på Skriverøa, er dekket av bevilgningen.

Bokprosjektet 'I Karl XII's fotspår' vil sette fokus på minner fra Karl XII. Her ser vi skanseverket ved Jordbron på Dals Ed. Foto: Svein Norheim.

*Klevmarken på Dals Ed. Gården til Halvard Bryngelsson – med minnesten av Halvard og Karl XII.
Foto: Svein Norheim.*

Økonomien

Økomuseum Grenseland/Ekomuseum Gränsland har to bankforbindelser: Berg Sparebank, Halden og Sparbanken Tanum. Det føres to regnskap – ett for hvert land. Da leder og kasserer sitter på norsk side er det oftest mest praktisk at innkjøp gjøres på norsk side. Dermed blir forbruket større i det norske regnskapet. I regnskapene vil man da kunne se at det tidvis overføres penger mellom kontoene. Dette er ikke gjort i 2024.

Årsresultatene er henholdsvis for svensk og norsk side:

Inntekter: SEK 72.250,- / NOK 62.362,37

Utgifter: SEK 46.544,- / NOK 176. 259,36

Dette gir et **underskudd** på SEK/NOK: 87.190,99

Bankinnskudd viser: SEK: 281.897,66 / NOK 83.199,52

Medlemsorganisasjoner

Økomuseum Grenseland hadde i 2024 fjorten (14) medlemsorganisasjoner.

Svensk side:

- 1: Bullarens Hembygdsförening
- 2: Dals Eds Hembygdsförening
- 3: Föreningen Norden Bengtsfors-Dals Ed
- 4: Föreningen Norden Norra Bohuslän
- 5: Hogdals Hembygdsförening
- 6: Rävmarkens Byalag
- 7: Skee Sockens Hembygdsförening
- 8: Strömstads Historieförening
- 9: Museiförening/Strömstads Museum
- 10: Föreningen Krokstrand Folkets Hus

Norsk side:

- 11: Foreningen Norden Halden
- 12: Idd og Enningdalen Historielag
- 13: Historielaget Haldens Minder
- 14: Berg, Rokke og Asak Historielag

Halden/Dals Ed/Tanum/Strömstad
2025-02-25

Hans-Inge Sältenberg

Thomas Marthinsson

Tore Collett-Moen

Gjertrud Axelsson

Karl-Erik Andreasson

Johnny Kitterød

Svein Norheim

*En erobret svensk trompet i kampene ved Kirkebøen april 1716 – Karl XIIIs første angrep på Norge.
Eier: Halden historiske Samlinger. Foto: Svein Norheim.*